

«روزگار معدن» در پی انتشار خبر معدنکاری غیر مجاز در کویر لوت، بررسی کرد

## حلقه‌های مفقوده فعالیت‌های معدنی



عکس: روزگار معدن

ملیکا انصاری

انتشار خبر معدنکاری در کویر لوت، موضوعی است که طی چند روز اخیر دوباره توجه‌ها را به سمت زبان‌های فعالیت‌های معدنی برای محیط‌زیست جلب کرده است. هر چند ابتدا نهادهای دولتی این خبر را تکذیب و سپس این نوع معدنکاری را غیرقانونی عنوان کردند اما مسئله‌ای که در این میان حائز اهمیت است، نظارت بر فعالیت‌های معدنی در مکان‌های حساس کشور (چه از نظر طبیعی و چه میراث فرهنگی) است. فعالان معدنی معتقدند برای صدور پروانه‌های اکتشافی و مجوزهای فعالیت معدنی، راه سختی همواره پیش‌رو دارند و نه تنها وزارت صنعت، معدن و تجارت بلکه نظر و اجازه سازمان حفاظت محیط‌زیست، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری، سازمان انرژی اتمی و... در صدور هر پروانه اکتشافی برای معدنکاری، شرط اساسی است؛ بنابراین در ظاهر، اگر فعالیت معدنی قانونی در مکان‌های نامناسب صورت گیرد، باید این سازمان‌ها را مسئول دانست اما مسئله اساسی، انجام فعالیت‌های غیرقانونی معدنی است که گاهی اخباری در این زمینه از گوشه و کنار کشور به گوش می‌رسد. نیاز به تاکید نیست انجام هر فعالیت غیرقانونی معدنی پیامدهای جبران‌ناپذیر زیست‌محیطی را برای کشور به همراه خواهد داشت. در زمینه بسترهای قانونی موجود برای جلوگیری از انجام معدنکاری غیرقانونی، «روزگار معدن» با کارشناسان و فعالان معدنی گفت‌وگو کرده که در ادامه می‌خوانید:

از ابتدای راه‌اندازی «کاداستر»، ظرفیت‌های این سامانه برای تبدیل به پنجره واحد در نظر گرفته شده بود. از این نظر کاداستر می‌تواند با در اختیار داشتن اطلاعات سازمان‌های مربوط و ارتباط از طریق مجرای واحد الکترونیکی، به یک پنجره واحد اطلاعات تبدیل شود

کویر لوت در سال ۱۳۹۵ به‌عنوان نخستین اثر طبیعی ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسید و هرگونه فعالیت فیزیکی در اطراف این اثر باید پس از استعلام و تایید وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری انجام شود؛ بنابراین انجام معدنکاری غیرقانونی در این محل حساس و مهم باید توسط نهادهای دولتی و ضابطان قضایی پیگیری شود. کاووس قاسمی، مدیرکل دفتر بهره‌برداری



آیدین زینالزاده، کارشناس معدن در گفت‌وگو با «روزگار معدن» انتشار اخبار منفی معدنکاری‌های غیرقانونی را منجر به افزایش نگاه‌های منفی به بخش معدن عنوان کرد و توضیح داد: براساس اطلاعات ارائه‌شده در اخبار و گزارش‌ها، جاده‌ای به طول ۹۰ کیلومتر و عرض ۴ متر تا میانه کویر لوت و کوه ملک محمد به انگیزه معدن‌کاوی کشیده شده است. کویر لوت، نخستین اثر طبیعی ثبت‌شده ایران در یونسکو است و باید برای حفظ و نگهداری آن سازمان‌ها و نهادهای مربوط نهایت مدیریت صحیح را داشته باشند. خبر انجام معدنکاری در این منطقه، فعالان بخش معدن و سازمان‌های متولی معدن را نشانه رفته؛ دروغ از آنکه به وظایف سایر نهادهای مرتبط با ماده ۲۴ قانون معدن توجه شود. در این ماده قانون معدن، سازمان حفاظت محیط‌زیست، سازمان انرژی اتمی، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری از نهادهای دولتی هستند که در صدور مجوزهای فعالیت معدنی در همپنین حراست از منابع طبیعی نقش مهم و بسزایی دارند؛ بنابراین نمی‌توان از این موضوع استغاده کرده و مجدد بار تخریب محیط‌زیست و آثار ملی را بر گردن فعالان بخش معدن انداخت. این فعال معدنی افزود: در روزهای ابتدایی انتشار خبر معدنکاری در کویر لوت، سازمان‌های مربوط به حراست از محیط‌زیست، اظهار بی‌اطلاعی کردند. نخستین پرسش اساسی و مهم آن است که چرا فعالیت معدنی در چنین عرصه‌ای بدون آگاهی متولی مربوطه و در طریق رسانه‌های خبری افشا می‌شود؟ سازمان‌های نامبرده در ماده ۲۴ قانون اساسی، وظیفه حفاظت از منابع طبیعی و برخورد با متخلفان را دارند اما شاهد تنها انتشار اخبار از رسانه‌ها و بی‌توجهی این نهادهای مسئول به فعالیت‌های غیرمجاز هستیم.

### اهمیت ابزای کاداستر

زینالزاده به تشریح بسترهای مناسب موجود برای صدور مجوزهای اکتشافی پرداخت. او سامانه کاداستر را یک ابزار اطلاعاتی مهم در راستای انجام فعالیت‌های اکتشافی عنوان کرد و گفت: از ابتدای راه‌اندازی کاداستر، ظرفیت‌های این سامانه برای تبدیل به پنجره واحد در نظر گرفته شده بود. از این نظر کاداستر می‌تواند با در اختیار داشتن اطلاعات سازمان‌های مربوط و ارتباط از طریق یک مجرای واحد الکترونیکی، به یک پنجره واحد اطلاعات مبدل شود. تا امروز نیز سامانه کاداستر در این زمینه پیشرفت مناسبی داشته است. از سال‌های پیش تاکنون وزارت صنعت، معدن و تجارت از سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی درخواست کرده تا اطلاعات مناطقی که از دید آن سازمان ممنوعیتی برای فعالیت‌های اکتشافی و معدنی دارند را برای شفاف‌سازی و تسهیل رویه صدور مجوزها در سامانه کاداستر قرار دهد. وی افزود: حتی تاکید شد در صورتی که نیاز به

از ابتدای راه‌اندازی «کاداستر»، ظرفیت‌های این سامانه برای تبدیل به پنجره واحد در نظر گرفته شده بود. از این نظر کاداستر می‌تواند با در اختیار داشتن اطلاعات سازمان‌های مربوط و ارتباط از طریق مجرای واحد الکترونیکی، به یک پنجره واحد اطلاعات تبدیل شود

وزارت صنعت، معدن و تجارت در گفت‌وگو با «روزگار معدن» در پاسخ به این سوال که این وزارتخانه چه تدابیری برای متخلفان معدنکاری غیرمجاز در نظر دارد، گفت: معدنکاری غیرمجاز یعنی فعالیتی که مجوز آن از سوی نهادهای دولتی صادر نشده است. از آنجا که مدیریت و مسئولیت عرصه و پهنه‌ها (چه غیرمعدنی) در اختیار سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری است، این سازمان ضابط قضایی

زمان‌بر بودن روند اعطای مجوزها از مسائل مهمی است که فعالیت‌های بخش معدن را با بی‌ثباتی همراه کرده؛ چراکه بر اثر گذر زمان ممکن است فعالیت روی معدن مورد نظر دیگر صرفه اقتصادی نداشته باشد و در عمل تمامی زحمات بدون فایده خواهند شد

است و باید با متخلفان برخورد قانونی کند. به این دلیل که سازمان صنعت، معدن و تجارت مجوزی برای انجام فعالیت‌های غیرقانونی صادر نکرده، مسئولیتی در قبال انجام این اقدامات ندارد. اما اگر مجوزی از سوی این وزارتخانه برای معدنکاری صادر می‌شد و افراد به فعالیت‌های غیرقانونی می‌پرداختند، وزارت صنعت، معدن و تجارت مسئول اصلی آن بوده و با متخلفان برخورد مستقیم می‌کرد.

از سوی سازمان صنعت، معدن و تجارت استان مربوطه به این بهره‌بردار ابلاغ شده که به دلیل عدم فعالیت، پروانه بهره‌برداری او در شرف ابطال است. زینالزاده ادامه داد: زمان‌بر شدن بی‌دلیل جواب استعلام‌ها برای فعالیت‌های معدنی، موجب کاهش ارزش ریالی سرمایه‌گذاری در معدن می‌شود. این موضوع غیر از وارد کردن زیان به فعالان معدنی، بخش معدن را از نظر امنیت سرمایه‌گذاری بی‌ثبات می‌کند. ذات معدنکاری پرخطر است

زینالزاده تصمیم‌گیری‌های شخصی و سلیقه‌ای نهادهای دولتی در صدور مجوزها را به زیان فعالیت‌های بخش معدن عنوان کرد و گفت: معدنکاری یک فعالیت اقتصادی اشتغالزای پایدار و پرسبک بوده و ذات عملیات اکتشاف و معدنکاری از دید مهندسی بسیار پیچیده است. اگر بخواهیم فعالیت معدنی را با یک پروژه عمرانی مقایسه کنیم، خواهیم دید در عملیات عمرانی محاسبات دقیق و نقشه با دقت بالا طراحی شده و پروژه قدم به قدم قابل مشاهده و پایش است. اما در عملیات معدنی از اکتشاف تا زمان استحصال، تمام محاسبات درباره کشف چیزی است که تنها در عملیات بهره‌برداری قابل مشاهده است؛ بنابراین فعال اکتشافی و معدنی با چالش‌های بسیار زیادی در تعیین حدود، کمیت و کیفیت ذخیره معدنی روبه‌رو است. از طرفی باید پاسخگوی سازمان جنگل‌ها، سازمان حفاظت محیط‌زیست، سازمان انرژی اتمی و... باشد. تمام این مسائل در صورتی است که اعتراض معارضان محلی، عملیات معدنی را متوقف نکند. تمامی این موارد بخش معدن را با بی‌ثباتی روبه‌رو کرده و با استمرار این روند، شاهد خروج سرمایه‌ها از بخش معدن خواهیم بود.

### بروکراسی زمان‌بر عامل بی‌ثباتی

مهديه آزادی، فعال معدنی در گفت‌وگو با «روزگار معدن» به آسیب‌های طولانی شدن روند صدور مجوزهای فعالیت معدنی پرداخت. او این گذر زمان را یکی از عوامل نامن شدن سرمایه‌گذاری و فعالیت در بخش معدن خواهیم بود. این‌باره توضیح داد: صدور پروانه‌ها و مجوزهای فعالیت معدنی در اغلب مواقع بیش از حد زمان‌بر است. از نخستین مراحل معدنکاری مانند اکتشافات تا اقدامات پایانی و بهره‌برداری، روند پاسخگویی به استعلام‌ها و صدور مجوزها زمان‌بر بوده و گاه دیده شده تا ۱۰ سال هم این رویه طول کشیده است.

می‌توان گفت زمان‌بر بودن روند اعطای مجوزها از مسائلی مهمی است که فعالیت‌های بخش معدن را با بی‌ثباتی همراه کرده است؛ چراکه بر اثر گذر زمان ممکن است فعالیت معدنی روی معدن مورد نظر دیگر صرفه اقتصادی نداشته و در عمل تمامی زحمات بدون فایده خواهند شد. آزادی همچنین به دیگر معضلات بروکراسی موجود در بخش معدن اشاره کرد و گفت: عوارض گمرک، مالیات‌های موجود بر صادرات مواد

معدنی، حقوق‌های سنگین دولتی، مراحل سخت اعطای وام و تسهیلاتی بانکی همه و همه از دیگر مشکلاتی هستند که رفع آنها تنها به‌دست نهادهای دولتی متولی بخش معدن و سایر سازمان‌های دولتی امکان‌پذیر است. باید توجه داشت در صورت رفع این مشکلات یادشده و تصحیح بروکراسی مرتبط با بخش معدن، عرصه برای ورود سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی بیش از پیش فراهم خواهد شد. این فعال معدنی معتقد است در صورت رفع مشکلات بروکراسی بخش معدن، شاهد فعال‌سازی بیشتر معادن و اشتغالزایی گسترده این بخش خواهیم بود.

### خودداری سازمان‌ها از صدور مجوزها

آزادی نقش تصمیم‌نهادی دولتی در روند فعالیت‌های بخش معدن را پررنگ توصیف کرد. از این رو، به عقیده او اصلاح نگاه‌های نامناسب میان وزارت صنعت، معدن و تجارت را رفع خواهد کرد.

این فعال معدنی در ادامه صدور پروانه‌های اکتشافی برای فعالان معدنی را یکی از چالش‌برانگیزترین مشکلات امروزه بخش معدن کشور معرفی کرد. او ضمن اشاره به عقد تفاهنامه‌های نامناسب میان وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط‌زیست و جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری، آنها را برای معدنکاران محدودیت‌آفرین توصیف کرده و گفت: طی سال‌های اخیر با منعقد شدن تفاهنامه‌هایی به دلیل یا بهتر می‌توان گفت به بهانه حراست منابع طبیعی از فعالیت معدنی، مشکلات زیادی برای فعالیت معادن پیش آمده است. ایجاد موانع برای صدور پروانه‌های اکتشافی، آغاز فعالیت معادن و بهره‌برداری از این دست مشکلات هستند. براساس این تفاهنامه‌ها، صدور نهایی مجوزهای اکتشافی برعهده سازمان حفاظت محیط‌زیست و سازمان جنگل‌ها بوده که این اتفاق معدنکاران را با چالش‌های زیادی مواجه کرده است. وی ادامه داد: از جمله این چالش‌ها می‌توان به ممانعت‌های گسترده در صدور مجوزهای اکتشافی پروانه‌های بهره‌برداری اشاره کرد که این موضوع نشانگر محدودیت‌آفرینی تفاهنامه‌ها منعقد شده برای سازمان‌های متولی بخش معدن است. این ممانعت‌ها و محدودیت‌ها امنیت سرمایه‌گذاری در بخش معدن را برای تمامی نقاط ایران دچار مخاطره کرده و در این شرایط کمتر کسی حاضر است تا منابع مالی خود را وارد فعالیت‌های معدنی کند.

### سخن پایانی

بنا بر نظر کارشناسان مشکلات موجود در حوزه‌های اقتصادی کشور به‌ویژه بخش معدن باعث شده ضمن توقف توسعه، شاهد نوعی عقبگرد در اقتصاد کشور باشیم. از سوی دیگر، نباید تنها فعالیت معادن و بهره‌گیری از ذخایر معدنی اولویت معدنکاران باشد. حفظ و حراست از منابع طبیعی در کنار گسترش فعالیت‌های معدنی و صنعتی می‌تواند منجر به شکل‌گیری توسعه پایدار و افزایش انتفاع اقتصادی در کنار صیانت از محیط‌زیست شود.

معدن

چهارشنبه

۲۲ دی ۱۴۰۰  
۹ جمادی‌الثانی ۱۴۴۳  
۱۲ زائویه ۲۰۲۲  
سال چهارم • شماره ۷۶۸

اخبار

تولید بیش از ۹.۶ میلیون تن کنسانتره سنگ آهن تر در چادرملو

بررسی آمار تولیدات مجتمع معدنی چادرملو کارخانه فرآوری و تولید کنسانتره سنگ آهن حاکی از تولید ۹ میلیون و ۶۵۳ هزار و ۲۶۲ تن کنسانتره سنگ آهن تر در این مجتمع از ابتدای امسال تا پایان هفدهمین روز از دی‌ماه است.

به گزارش معدن۲۴، در این مدت ۱۳ میلیون و ۴۴۰ هزار و ۸۹۰ تن سنگ آهن در کارخانه مصرف شد که منجر به تولید ۹ میلیون و ۶۵۳ هزار و ۲۶۲ تن کنسانتره سنگ آهن تر شد.

در این مدت ۸ میلیون و ۸۰۷ هزار و ۳۶۷ تن کنسانتره سنگ آهن خشک (مبنای فروش) تولید شد.

در مدت یاد شده، ۶ میلیون و ۸۵۸ هزار و ۸۰۶ تن کنسانتره سنگ آهن تر به مراکز مصرف حمل و ۳ میلیون و ۱۱۸ هزار و ۱۹۴ تن کنسانتره سنگ آهن تر به کارخانه گندله‌سازی حمل شد. فروش کنسانتره خشک این مجتمع در مدت یاد شده ۶ میلیون و ۲۹۳ هزار و ۸۹۳ تن بود.

همچنین تولید و فروش آپاتیت تر به عنوان یک محصول فرعی در این مدت به ترتیب ۴۴ هزار و ۳۵۸ تن و ۶۳ هزار و ۴۳۵ تن به ثبت رسیده است.

## احداث شهرک صنعتی

هزار هکتاری در بردسیر

معاونت توسعه شرکت سنگ آهن گهرزمین گفت: شرکت گهر زمین مدت‌هاست در مورد نحوه تعیین یک استراکچر توسعه و راه‌اندازی شهرک صنعتی ۵هزار هکتاری فعالیت دارد.

به گزارش روابط عمومی گهر زمین، اسماعیل کروشای با اشاره به طرح‌های توسعه ای شرکت گفت: شرکت گهر زمین مدت‌هاست در مورد نحوه تعیین یک استراکچر توسعه کار کرد. تا در کنار این شعار، گهرزمین به یک شرکت معدنی و صنعتی تبدیل شود و علاوه بر تهیه مواد معدنی و تبدیل آن به گندله و کنسانتره یک قدم فراتر رفته و بتواند از سنگ تا آهن فرآوری داشته باشد.

وی افزود: بر اساس این اهداف ساختار مناسبی تعریف شد. ما در یک منطقه وسیع تر از سیرجان که با ترفایک صنعتی و جمعیتی، چالش‌های اجتماعی و مسائل سکونت، مسائل گرانی، مسکن دست و پنجه نرم می‌کنند؛ وارد عمل شدیم. بر این اساس سه منطقه سیرجان، بندرعباس و بردسیر برای توسعه کاندیدا شدند.

وی اظهار کرد: مشخص شد یکی از دلایل انتخاب این مناطق، مسائل اشتغال مردم و لزوم توسعه یافتگی آنهاست بر این اساس سندی در وزارت صنایع تنظیم و کلیه مسئولان قضایی، استانی و صنعتی آن را امضا کردند.

کروشای تصریح کرد: بر اساس این سند یک شهر صنعتی جدید به وسعت ۵ هزار هکتار در حال تاسیس است که باعث رونق شهر بردسیر می‌شود و به توجه به فاصله کم آن با شهر کرمان موجب می‌شود تا کرمانی‌ها سهم خود را از این اشتغال به‌دست آورند.

وی خاطر نشان کرد: نتیجه این تقسیم بندی آن شد که اگر موضوعات حمل‌ونقل در شهر بندرعباس به عنوان یک مزیت محسوب می‌شود.

معاون توسعه شرکت گهرزمین عنوان کرد: اما موضوع انتخاب زمین در آنجا یک عیب است در ضمن زمین که برای توسعه ساختاری در نظر داشتیم نزدیک به ۵ هزار هکتار وسعت دارد این هدف در بندرعباس محقق نمی‌شد از طرفی تمام این سند به نام گل گهر و گهرزمین است که باید به صورت مشترک آن را به سرانجام برسانند و در صورت انتخاب شهر بندرعباس، این دو شرکت باید سرمایه خودشان را به آن جا منتقل می‌کردند.

وی در ادامه افزود: بر این اساس انتخاب اول ما برای توسعه پروژه شهر بردسیر قرار گرفت تا بتواند مسائل مربوط به اشتغال، مسائل اجتماعی رعایت محیط زیست، چالش ازدحام و ترافیک صنعت متقاضیان کار را جوابگو باشد.